

N:o 33.

Ank. till Riksd. Kansli den 11 Maj 1874, kl. 1 e. m.

Utlåtande, i anledning af väckt motion om ändring af 23 § af Kongl. förordningen om kyrkostämman samt kyrkoråd och skolråd den 21 Mars 1862.

Förevarande motion (N:o 130), åsyftande upphäfvande af kyrkoherdes sjelfskrifvenhet till ordförandeskap i skolråd, har blifvit väckt inom Andra Kammaren af Herr *Ivar Månsson*; och hafva åtskillige Kammarens ledamöter instämt i motionärens förslag, enligt hvilket förenämnda § i kyrkostämman-förordningen skulle erhålla följande förändrade lydelse:

»Kyrkoherden eller den hans embete förestår, eller ock annan prestman, som han för något tillfälle kan dertill förordna, är i kyrkorådet ordförande.

I den annex- eller kapellförsamling, vid hvilken särskild ständig prestman finnes anställd, skall han föra ordet när kyrkoherden eller den som hans embete förvaltar ej är i stämman tillstädes.

Ledamöter i kyrkorådet äro församlingens kyrkovärdar samt så många i kyrkostämman valde, för gudsfruktan och nit kände män, som församlingen finner lämpligt utse.

Ledamöter i skolrådet äro församlingens kyrkoherde eller den hans embete förestår samt så många i kyrkostämman valde, för nit om skolväsendet kände män, som församlingen finner lämpligt utse.

Skolrådet väljer inom sig ordförande och vice ordförande.

I såväl kyrkorådet som skolrådet må ledamöternes antal, ordföranden inberäknad, icke understiga fem.

Ledamöterna i kyrko- och skolråden väljas för fyra års tid.»

Enligt erhållen remiss åligger det Lag-Utskottet att yttrande häröfver afgifva.

Denna fråga har åtskilliga gånger tillförene varit föremål för representationens öfverläggningar, senast vid nästlidna års riksdag, då Utskottet anförde, att, efter hvad erfarenheten visat, det visserligen någon gång kunde inträffa, att kyrkoherden till följd af ålderdom, sjuklighet, bristande nit eller annan orsak icke vore lämplig till ordförande i skolrådet; men då, på sätt folkskoleinspektörernes berättelser gäfvade vid handen, folkskolans angelägenheter i allmänhet blifvit omfattade af presterskapet med en nitälskan, som icke allestädes motsvarats af benägenhet å församlingarnes sida att underkasta sig de för skolväsendets utveckling erforderliga uppoffringar, samt många församlingar saknade bland sina medlemmar andra personer, lämplige och oförhindrade att utöfva ifrågavarande mödosamma och ansvarsfulla befattning, hade man ansett densamma icke kunna utan skada för folkskolan ovilkorligen skiljas från kyrkoherdens embetsverksamhet, helst kyrkoherden, i fall befattningen gjordes till blott ett kommunalt uppdrag, icke gerna kunde tillförbindas vidsträcktare skyldighet att efter val emottaga eller innehafva detta uppdrag, än som åläge en hvar af församlingens öfrige medlemmar. Det borde derföre gälla såsom regel, att kyrkoherden skulle vara ordförande i skolrådet. Men då undantag från denna regel någon gång kunde vara af behovet påkalladt, borde lagstiftningen sådant medgifva. Det syntes vara en brist i gällande lag, att föreskrift saknades derom, huruledes, i händelse pastor, vare sig af oförmåga eller annan orsak, icke behörigen fullgjorde sina skyldigheter såsom skolrådets ordförande, eller af giltiga skäl sjelf önskade befrielse från befattningen, vederbörande myndighet måtte kunna entlediga honom derifrån och förordna annan ordförande i hans ställe. En sådan åtgärd torde böra ankomma på domkapitlet, som, derest antingen pastor sjelf sökte entledigande, eller skolinspektör eller församling derom gjorde anmälan, kunde efter omständigheterna förfara, dervid den, som icke ville åtnöjas med domkapitlets beslut, egde att mot detsamma i laga ordning fullfölja talan. En förändring i sådant syfte medförde emellertid äfven nödvändighet att meddela andra stadganden än de nu gällande i afseende å presterskapets befattning med statistiska uppgifter rörande

folskolorna med mera sådant, hörande till det Kongl. Maj:t allena förbehållna lagstiftningsområde.

Dessa åsikter hafva jemväl nu gjort sig gällande hos Utskottet, som således ansett sig böra ånyo framlägga det af Utskottet vid förra riksdagen framställda förslag, hvilket, godkändt af Första Kammaren, blef af Andra Kammaren förkastadt med en föga betydlig röstmajoritet; och får Utskottet i öfverensstämmelse med hvad sålunda blifvit anfördt, vördsamt hemställa,

dels att Riksdagen ville för sin del besluta, att 23 § i Kongl. förordningen om kyrkostämma samt kyrkoråd och skolråd den 21 Mars 1862 skall erhålla följande förändrade lydelse:

»Kyrkoherden, eller den hans embete förestår, eller ock annan prestman, som han för något tillfälle kan dertill förordna, är i kyrkorådet ordförande.

I den annex- eller kapellförsamling, vid hvilken särskild prestman finnes anställd, skall han föra ordet, när kyrkoherden, eller den, som hans embete förvaltar, ej är i stämman tillstädes.

I skolråd skall jemväl kyrkoherden, eller den hans embete förestår, vara ordförande, derest ej stiftsstyrelsen, på anmälan af kyrkoherden, eller eljest, finner skäl att annan ordförande förordna.

Ledamöter i kyrkorådet äro församlingens kyrkovärdar samt så många i kyrkostämma valde, för gudsfuktan och nit kände män, som församlingen finner lämpligt utse.

Till ledamöter i skolrådet eger församlingen likaledes att å kyrkostämma utse lämpligt antal för nit om skolväsendet kände män.

Skolrådet väljer inom sig vice ordförande.

I så väl kyrkorådet, som skolrådet, må ledamöternes antal likväl, ordföranden inberäknad, icke understiga fem.

Ledamöterna i kyrko- och skolråden väljas för fyra års tid.»

dels ock att Riksdagen måtte i underdånig skrifvelse anhålla, det Kongl. Maj:t, derest nämnda beslut vinner Kongl. Maj:ts godkännande, täcktes i öfverens-

stämmelse härmed vidtaga de förändringar i Kongl. Stadgan om folkundervisningen i riket den 18 Juni 1842 och öfriga hithörande författningar, som till följd af samma beslut blifva erforderliga.

Stockholm den 11 Maj 1874.

På Utskottets vägnar:

ERIC SPARRE.

Reservationer:

af Herrar *Afzelius* och *Sven Nilsson*, hvilka ansett motionärens förslag böra bifallas.
